

Programma 4 Natuur en milieu

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

Natuur

In de afgelopen tijd is voortvarend doorgewerkt aan de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant en het herstel van de N2000-gebieden.

Binnen het Natuurnetwerk Brabant (NNB) zijn de Natuurnetwerk Nederland (NNN) hectares aangewezen. Hiermee ligt de focus op de realisatie van deze hectares en de Natuurpactmiddelen worden daarop ingezet. Het NNB blijft in zijn geheel planologisch beschermd. De NNB hectares die buiten het NNN liggen zijn daarmee tevens beschikbaar om aanvullende doelen te realiseren met andere middelen dan de Natuurpactmiddelen. Vanuit bijvoorbeeld Kaderrichtlijn Water (KRW) en Europese en landelijke ontwikkelingen.

Gebiedsgerichte aanpak

De uitvoering van het natuurbeleid wordt voor wat betreft de gebiedsgerichte maatregelen meer in samenhang met andere opgaven (water, bodem, stikstof, klimaat, landbouw) opgepakt in de gebiedsgerichte aanpak. In ruim 100 gebieden in Noord-Brabant wordt gewerkt aan de uitvoering van de groene en blauwe opgaven. In en rondom veertien stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden komen veel opgaven samen en is afgelopen jaar gewerkt aan gebiedsvisies en voorbereiding van de verdere uitvoering. Via een Statenmededeling is over de voortgang van de gebiedsgerichte aanpak gerapporteerd.

Aanpak Landelijk Gebied

In maart 2024 heeft provincie Noord-Brabant het voorontwerp BPLG (Brabants Programma Landelijk Gebied) vastgesteld. Hierin is richting gegeven aan hoe de doelen zoals gesteld in het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) kunnen worden behaald in Brabant. Met het Landelijke hoofdlijnenakkoord werd duidelijk dat het NPLG niet werd voortgezet, waardoor GS op 15 oktober besloot te starten met de Aanpak Landelijk Gebied.

Met het plan Aanpak landelijk gebied versterkt de provincie de uitvoeringskracht in de gebiedsgerichte aanpak (GGA). Opgaven in deze gebieden worden geactualiseerd en geconcretiseerd. Door de versnelde uitvoering van de projecten komen de resultaten ook sneller tot stand. Het plan richt zich op:

1. De uitvoering van opgaven in de 12 GGA-gebieden. Hier is het herstel van de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden het meest noodzakelijk.
2. De versterking van de uitvoeringskracht.
3. Keuzes en prioriteiten. Er worden keuzes gemaakt in de uitvoeringsprojecten op basis van de beschikbare instrumenten, grond en geld.

Het plan geeft richting aan de samenwerking van de provincie en haar gebiedspartners en hoe de uitvoering bekostigd wordt. De provincie wil verschillende financieringen van het Rijk, de provincie en uit Europa combineren maar vraagt ook haar partners om hun budgetten in te zetten. Zo ontstaan er meer mogelijkheden om de doelen te bereiken.

Extra middelen beschikbaar gekomen voor natuur

In 2024 is de beschikking van het Rijk ontvangen (€ 231,2 mln) voor een pakket no-regret maatregelen waar de provincie op korte termijn mee aan de slag wil. Deze aanvraag bestond uit maatregelen voor perspectief voor de landbouw en natuur-, en watermaatregelen. Ook zijn middelen voor de uitvoering beschikbaar gesteld (€ 8,7 mln)

Daarnaast zijn aanvullende rijksmiddelen ontvangen voor natuurherstel vanuit het landelijk Programma Natuur (€ 178,8 mln), in het kader van het landelijk Verbeterprogramma natuurmonitoring (€ 0,15 mln) en in het kader van de Versnelling aanpak natuurinclusief isoleren (€ 15 mln).

Milieu

Als provincie hebben we ambities en beleid geformuleerd in het Beleidskader Milieu. Dit beleidskader vormt ook voor de deze bestuursperiode ons kader. Met de Uitvoeringsagenda Milieu 2024-2027 is afgelopen jaar

gewerkt aan een schone, veilige en gezonde leefomgeving aan de hand van tien milieuthema's. In de uitvoeringsagenda zijn de acties opgenomen voor de periode 2024-2027. De acties m.b.t. beperken geluidhinder (langs provinciale wegen) heeft vertraging opgelopen.

Voor het project Regionale samenwerking en gemeentelijke deelname Schone Lucht Akkoord is de derde fase gestart per 1 maart; inmiddels zijn 26 gemeenten aangesloten bij het Schone Lucht Akkoord. We zijn bezig met een inventarisatie van mogelijke projecten om de luchtkwaliteitsverbeteringen te bevorderen op de industrieterreinen waar het programma Grote Oogst zich op richt.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

De VTH-opdracht 2024 is door de omgevingsdiensten binnen de afspraken uitgevoerd.

In 2024 zijn de provinciale uitvoeringsagenda's van onder andere, natuur, energie, landbouw, water (RWP) en milieu vastgesteld. De omgevingsdiensten hebben een grote rol bij de realisatie van de doelen die hierin zijn vastgesteld. Voorbeelden hiervan zijn:

- het opstellen en uitvoering geven van het plan van aanpak bij Indirecte lozingen (ten behoeve van het leveren van een bijdrage aan de KRW-doelstellingen),
- uitvoering geven aan een pilot van middel- naar doelsturing
- het vergroten van de inzet op minimalisatieverplichting voor het gebruik van (p)ZZS.

In 2024 is vanuit VTH een slag gemaakt voor een eerste doorvertaling van deze doelen op de VTH-opdracht, ook wordt er meer capaciteit beschikbaar gesteld vanuit de beleidsprogramma's voor het ontwikkelen van VTH uitvoeringsbeleid op diverse onderdelen.

Op het gebied van Gebiedsbescherming (stikstof) was 2024 weer een zeer dynamisch jaar.

Bijzonderheden waren de effecten van de Porthos uitspraak en de uitspraak van 18 december van de Raad van State over intern salderen (casus Rendac en de Amercentrale).

Wat hebben we bereikt?

Natuurnetwerk Brabant ingericht, verbonden en beheerd

Indicator:

- In 2030 is het Natuurnetwerk Brabant ingericht, verbonden en beheerd

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we de hectares van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in het NNB aangewezen zodat duidelijk is welke hectares we moeten realiseren naar aanleiding van afspraken met het Rijk. In 2027 hebben we zicht op het beschikbaar hebben van de meeste gronden voor het NNN via verwerving of functieverandering. In het NNN wordt gestaag voortgang geboekt maar de verwachting is reëel dat eind 2027 nog niet alle gronden beschikbaar zijn. Partners geven aan dat het beschikbaar krijgen van NNN-gronden op vrijwillige basis niet overal tot de gewenste resultaten zal leiden. We gaan daarom vanaf 2025, die percelen die noodzakelijk zijn voor de goede staat van instandhouding van N2000 en de KRW voorleggen voor inzet van breder grondinstrumentarium. We merken dat agrariërs wachten op duidelijkheid en mogelijkheden in het kader van het nieuwe rijksbeleid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Realisatie Natuurnetwerk Brabant: grondverwerving / functieverandering

Indicator	2012 t/m 2030	2024	2025	2026	2027
Gerealiseerde ha (cumulatief)	9.300	6.300	6.700	7.000	7.300

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Zodra de Voortgangsrapportage Natuur (VRN) over 2024 beschikbaar is, wordt er een Statenmededeling opgeleverd met de verworven hectares per 31 december 2024. De cumulatieve realisatie komt naar verwachting uit rond de 6.100 ha.

Realisatie Natuurnetwerk Brabant: inrichting

Indicator (BBV-verplichte indicator)	2012 t/m 2030	2024	2025	2026	2027
Gerealiseerde ha (cumulatief)	14.900	7.800	8.300	8.900	9.600

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Zodra de Voortgangsrapportage Natuur (VRN) over 2024 beschikbaar is, wordt er een Statenmededeling opgeleverd met de verworven hectares per 31 december 2024. De cumulatieve realisatie komt naar verwachting uit rond de 7.900 ha.

Realisatie ecologische verbindingzones

Indicator	2012 t/m 2035	2024	2025	2026	2027
Gerealiseerde ha (cumulatief)	1.150	250	330	410	500

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De cumulatieve realisatie per 31 december 2024 is 185 ha. De realisatie blijft achter bij de prognose onder andere door stijgende kosten. Om versnelling te realiseren worden twee keer per jaar voortgangsgesprekken met waterschappen en gemeenten gevoerd. En we verkennen de mogelijkheden om EVZ te koppelen aan groen-blauwe dooradering of te combineren met agrarisch natuurbeheer.

Beheer van het Natuurnetwerk Brabant

Indicator (BBV- verplichte indicator)	2024	2025	2026	2027
Beheerde ha via de Subsiestelsel Natuur en Landschap – onderdeel natuurbeheer (cumulatief)	82.600	83.200	83.500	84.000

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De meerjarenplanning 2024-2030 is aangepast op basis van huidige verwachtingen ten aanzien van de realisatie van ingerichte ha natuur. Deze hectares komen na inrichting voor beheersubsidie in aanmerking.

Realisatie Faunapassages

Indicator	2023 t/m 2030	2024	2025	2026	2027
Aantal faunapassages (cumulatief)	200	50	75	100	125

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Kwaliteit van het Natuurnetwerk Brabant

Indicator	2024	2025	2026	2027
Percentage van het NNB waarvan het beheertype gelijk is aan het ambitietype	61,5%	63%	64,5%	66%

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Wat hebben we bereikt?

N2000-gebieden hersteld en versterkt

Indicator:

- De kwaliteit en kwantiteit van de habitattypen en soorten uit de VHR mogen nooit achteruit gaan.
- In 2030 zijn in de N2000-gebieden de VHR-habitattypen en soorten verbeterd in oppervlakte en/of kwaliteit t.o.v. 2023 daar waar nodig volgens aanwijzingsbesluit.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Uit de natuurdoelanalyses (NDA's) blijkt dat het huidige maatregelenpakket (stikstofreductie en natuurherstel (o.a. hydrologische maatregelen)) niet voldoende is om voor alle habitats/soorten de instandhoudingsdoelen te behalen. Het behalen van de instandhoudingsdoelen is voor deze habitats/soorten momenteel buiten bereik. Er moeten aanvullende maatregelen worden genomen om de stikstofdepositie verder te reduceren en de natuur verder te versterken. In december 2024 heeft GS daarom aanvullende maatregelen vastgesteld met de BOS 2.0. De pakketten van maatregelen en onderzoeken NDA's volgen begin 2025.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Verbeteren kwaliteit en kwantiteit van habitattypen en soorten

Indicator	2024	2025	2026	2027
Kwaliteit en kwantiteit VHR-soorten en habitattypen	pm	pm	pm	pm

**In 2024 wordt hiervoor een landelijk monitorings- en rapportagesysteem ontwikkeld.*

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Uit de opgestelde natuurdoelanalyses blijkt dat op dit moment de kwaliteit en kwantiteit van beschermde soorten en leefgebieden nog onvoldoende is.

Het landelijk monitorings- en rapportagesysteem is in ontwikkeling. Op verschillende plekken binnen de monitoringstrajecten worden de knelpunten steeds duidelijker in beeld gebracht.

Uit de natuurdoelanalyses blijkt dat verslechtering van habitattypen niet is uitgesloten en dat de kwaliteit nog onvoldoende is. Op basis van de monitoringssystematiek, die tot 2030 wordt doorontwikkeld, worden de komende jaren de natuurdoelanalyses geactualiseerd. In 2025 wordt gewerkt aan een systematiek om de natuurdoelanalyses te "herijken" in het kader van het stappenplan Brabant Openhouden.

Wat hebben we bereikt?

Bossen aangelegd en gerevitaliseerd

Indicator:

- In 2030 is in Brabant 13.000 ha nieuw bos aangelegd t.o.v. 2020.
- In 2030 is ca. 20.000 ha bos op de zandgronden omgevormd naar vitaal bos (revitalisering van bestaande bossen) t.o.v. 2020.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De ambitie voor nieuwe en gezonde bossen is fors. Onderdeel van de ambitie is om de benodigde middelen te vinden door o.a. medeondertekenaars van het klimaatakkoord op hun medeverantwoordelijkheid aan te spreken, actief te zoeken naar nationale middelen en Europese fondsen en door de ambitie mee te koppelen met andere opgaven zoals woningbouw, energietransitie en circulaire economie. Met het toekennen van extra middelen via de perspectiefnota voor bos geeft de provincie daarvoor het goede voorbeeld en een goede impuls. Ook zijn eind 2024 rijksmiddelen toegekend voor bosrevitalisering in het kader van de koplopersprojecten No-regret en voor boscompensatie in het kader van de 2e fase Landelijk Programma Natuur.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bosuitbreiding en bosomvorming

Indicator	2020 t/m 2030	2024	2025	2026	2027
In uitvoering genomen ha bosuitbreiding (cumulatief)	13.000	1.000	1.500	2.000	3.000
Gerevitaliseerd bos in ha (cumulatief)	20.000	5.000	8.000	11.000	14.000

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Hoewel de monitoring (via satelliet) van deze indicatoren nog in ontwikkeling is en het over meerjarige projecten gaat en die deels ook al voor 2020 zijn gestart, is het de inschatting dat het streefcijfer voor 2024 voor bosuitbreiding is gehaald en voor bosrevitalisering voor ca 70% met zicht op een forse extra impuls op korte termijn.

Wat hebben we bereikt?**Biodiversiteit beschermd****Indicator:**

- In 2030 is de stand van de populaties kwetsbare en bedreigde planten en dieren minimaal behouden t.o.v. 2022.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De biodiversiteit staat onder druk, ook buiten de N2000-gebieden. Maatregelen zijn erop gericht om kwetsbare soorten te behouden, maar het resultaat daarvan is met name mede afhankelijk van de mate waarin de transitie naar een duurzame landbouw en energievoorziening en naar een natuurinclusieve samenleving effect sorteren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?**Behouden stand van de populaties kwetsbare en bedreigde planten en dieren**

Indicator	2024	2025	2026	2027
Toename in 2030 t.o.v. 2023	49%		≥49%	

De beginwaarde index (meetkundig gemiddelde) is gebaseerd op vaatplanten en broedvogels uit het provinciaal meetnet plus de CBS-data over dagvlinders, reptielen en amfibieën, met als criterium dat ze op de Rode lijst staan, van kwetsbaar t/m ernstig bedreigd. De beginwaarde index is per 2022 bepaald op 49% (stand kwetsbare soorten t.o.v. referentiesituatie van 100% in 1995). De index wordt 2-jaarlijks berekend en als deze niet meer dan 5% afwijkt van de beginwaarde als goed beschouwd.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)****Stoppen achteruitgang van kenmerkende soorten van het boerenland**

Indicator	2024	2025	2026	2027
Broedparen van kenmerkende vogelsoorten	79%		≥79%	

De beginwaarde index (meetkundig gemiddelde) is gebaseerd op die boerenlandvogels uit het provinciaal meetnet, die gebruikt zijn voor de aanwijzing van leefgebieden in het natuurbeheerplan ten behoeve van het agrarisch natuurbeheer. De beginwaarde index is per 2022 bepaald op 79% (stand boerenlandvogels t.o.v. referentiesituatie van 100% in 1995). De index wordt 2-jaarlijks berekend en als deze niet meer dan 5% afwijkt van de beginwaarde als goed beschouwd. De mogelijkheid bestaat dat, n.a.v. de doorvertaling van de Natuurherstelverordening en de inbreukprocedure vogelrichtlijn, deze (beginwaarde) index wordt bijgesteld.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Wat hebben we bereikt?

Basisvoorwaarden op orde: lucht-, water- en bodemkwaliteit

Indicator:

- In 2030 is de emissie en depositie van stikstof in Noord-Brabant afgenomen tot een niveau zoals in het kader van het NPLG tussen rijk en provincie is overeengekomen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op 1 oktober 2024 heeft het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu de nieuwe stikstofdepositiecijfers voor Natura 2000-gebieden gepubliceerd. Het betrof een actualisatie van landelijke gegevens van monitoringsjaar 2021 naar monitoringsjaar 2022. Afgelopen najaar kwam geen nieuwe prognose voor Natura 2000-gebieden voor 2030 beschikbaar. De volgende prognose wordt in het najaar van 2025 verwacht. Via de Memo gedeputeerde Actualisatie stikstofcijfers bent u over de actualisatie van de landelijke monitoringscijfers geïnformeerd.

Op basis van de nieuwe stikstofcijfers is het percentage stikstofgevoelige habitats in de 17 Natura 2000-gebieden met een depositie onder de Kritische depositiewaarde gestegen van ongeveer 9% in 2021 naar ongeveer 10% in 2022. Dit betekent dat in 2022 voor ruim 1.200 hectare de stikstofdepositie onder de Kritische depositiewaarde lag, terwijl dit voor ruim 11.000 hectare niet het geval was. De prognose voor 2030 blijft ongewijzigd, met een verwachting dat ongeveer 14% van het stikstofgevoelige oppervlakte onder de Kritische depositiewaarde zal komen, waardoor ongeveer 86% overbelast blijft. Wij verwachten de volgende actualisatie van de landelijke monitoringsgegevens van het RIVM in het najaar van 2025 te kunnen delen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Reductie van emissie van stikstof

Zie programma 2 Ruimte en Wonen voor de indicatoren uit de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof (BOS).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Wat hebben we bereikt?

Natuur meewegen bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen

Indicator:

- In 2030 is er een gedeelde basis voor een 'Natuurinclusief Brabant' en zijn de 8 domeinen van natuurinclusieve samenleving uitgewerkt in specifieke plannen voor Brabant.
- In 2030 is er een positieve trend voor biodiversiteit in het stedelijk gebied

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2024 zijn de uitvoeringsagenda's van alle provinciale beleidsvelden geïnventariseerd op bestaande natuurinclusieve initiatieven en nieuwe koppelkansen voor natuurinclusiviteit. Daarnaast is gestart met een eerste inventarisatie met externe partners, waarmee de provincie op verschillende domeinen al actief is. Dit levert in 2025 een eerste versie van een gedeelde basis op voor een natuurinclusief Brabant. Daarnaast worden gemeenten gestimuleerd en gefaciliteerd bij het opstellen van soortenmanagementplannen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?**Opstellen plannen voor een 'Natuurinclusief Brabant'**

Indicator	2024	2025	2026	2027
Aantal actieplannen in uitvoering	pm*	pm*	pm*	pm*

**Planning volgt als in 2025 de basis voor een 'Natuurinclusief Brabant' is opgesteld.*

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2025 volgt invulling van deze indicator op basis van het monitoren van natuurinclusiviteit in bestaande uitvoeringsagenda's.

Natuurinclusief ontwikkelen, bouwen en beheren

Indicator	2024	2025	2026	2027
Aantal SoortenManagementPlannen (cumulatief)	2	5	10	30

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)****Wat hebben we bereikt?****Behoud, herstel en ontwikkeling van landschappen****Indicator:**

- In 2030 bestaat minimaal 10% van het landelijk gebied uit groenblauwe dooradering

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Met de beschikbare middelen (o.a. provinciaal via de Stimuleringsregeling Landschap en vanuit het Rijk via de no-regret financiering tot en met 2028) kunnen vanaf 2025 hierop noodzakelijke eerste stappen richting 10% worden gezet. Duidelijk is ook dat financiering voor de langere termijn nog ontbreekt. In 2024 zijn veel aanvragen ingediend voor de stimuleringsregeling landschap.

Wat hebben we daarvoor gedaan?**Aanleg en herstel van landschapselementen**

Indicator	2024	2025	2026	2027
Indicatoren uit landelijke monitoringssystematiek	pm	pm	pm	pm

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)****Wat hebben we bereikt?****Meer groen in de directe omgeving****Indicator:**

- In 2030 is het aantal vierkante meters groen per gemeente in de bebouwde kom (met 5%) toegenomen ten opzichte van 2023.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2024 is de Community of Practice 'Samen Brabant Vergroenen' van start gegaan. Een samenwerking van meer dan 17 netwerkpartijen (en dat aantal kan doorgroeien) die zich nadrukkelijk inzetten voor Natuur voor en door Brabanders en die binnen deze community onderwerpen inbrengen waarop door de samenwerking meer slagkracht kan worden gegenereerd. Deze onderwerpen zijn gericht op onze doelen meer groen in de directe leefomgeving en het versterken van de beweging van vergroening.

Wat hebben we daarvoor gedaan?**Stimuleren vergroening van de wijk**

Indicator	2024	2025	2026	2027
Aantal m2 groen per gemeente in de bebouwde kom	pm*	pm*	pm*	pm*

**De methodiek voor deze indicator is inmiddels bepaald en in 2024 is op basis van beschikbare gegevens een nulmeting voor 2023 uitgevoerd, waarna de prognose voor deze indicator wordt bepaald. Planning volgt in 2025. Deze meting herhalen we in 2027 en 2030.*

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Vanaf de eerstvolgende bestuursrapportage in 2025 worden de waarden van deze indicator verwerkt.

Wat hebben we bereikt?

Versterken van de beweging van vergroening

Indicator:

- Nog nader te bepalen

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Binnen de Community of Practice 'Samen Brabant Vergroenen' die in 2024 is gestart, is als onderwerp opgepakt hoe we de beweging van vergroening zowel hard (in aantallen) als zacht (in beleving) invulling kunnen geven om zichtbaarheid en relevantie beter te kunnen duiden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Stimuleren van het aantal actieve 'groene' vrijwilligers

Indicator	2024	2025	2026	2027
Nog nader te bepalen	pm*	pm*	pm*	pm*

*Resultaten en indicatoren zijn inmiddels bepaald en worden verwerkt in Burap-I 2025.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Vanaf de eerstvolgende bestuursrapportage in 2025 volgt hier een met maatschappelijke partners afgesproken en te volgen indicator. In 2024 is het project Natuurverbinders van start gegaan, met diverse partnerorganisaties die een belangrijke rol spelen bij het coördineren van groene vrijwilligers en daarmee een onmisbaar onderdeel zijn in de beweging van vergroening. Samen met de partners is een indicator gedefinieerd om vanaf 2025 dit project te volgen.

Wat hebben we bereikt?

Milieu. Continue verbetering van de luchtkwaliteit en vermindering van de geluid-, geur- en lichthinder

Voor het project Regionale samenwerking en gemeentelijke deelname Schone Lucht Akkoord hebben de SLA-partners begin 2024 hun jaarlijkse plannen ingeleverd waarin staat hoe zij de uitstoot van stikstofoxiden en fijnstof in Nederland gaan verminderen. Het RIVM heeft berekend dat de gezondheidseffecten als gevolg van luchtvervuiling in 2030 met bijna 49 procent afnemen ten opzichte van 2016. Voorwaarde daarvoor is dat deze plannen volledig worden uitgevoerd. Een gezondheidswinst van bijna 49% betekent dat mensen in Nederland gemiddeld per persoon 2,5-3,5 maanden langer leven. Daarnaast kan een verbetering van onze gezondheid leiden tot een stijging van 4-8% van ons bruto nationaal product per inwoner en een hogere arbeidsdeelname.

In het Beleidskader Milieu 2030 is de ambitie opgenomen om in 2050 te voldoen aan de WHO-advieswaarden voor fijnstof en stikstofdioxide. Voor 2030 en 2040 zijn hiervoor provinciale streefwaarden in het beleidskader vastgelegd.

De Europese Raad heeft in oktober 2024 de nieuwe Europese richtlijn voor luchtkwaliteit aangenomen. De nieuwe richtlijn scherpt de eisen aan voor fijnstof, stikstofdioxide en benzeen. Eind 2026 moeten de lidstaten waaronder Nederland hun nationale regels in lijn gebracht hebben met de richtlijn. De richtlijn voorziet onder andere in een forse aanscherping van gestelde normen. Zo worden bijvoorbeeld de jaarlijkse grenswaarden voor de verontreinigende stoffen fijnstof (PM_{2,5}) en stikstofdioxide (NO₂), respectievelijk verlaagd van 25 µg/m³ tot 10 µg/m³ en van 40 µg/m³ tot 20 µg/m³. De aangescherpte normen moeten in 2030 gehaald zijn.

Indicator:

- In 2030 is de luchtkwaliteit verbeterd en de geluidsoverlast verminderd

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Met het Schone Lucht Akkoord hebben we afgesproken dat we een passende bijdrage leveren aan de landelijke doelstelling van 50% gezondheidswinst uit binnenlandse bronnen in 2030 ten opzichte van 2016.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Gezondheidswinst door schonere lucht

Indicator	2024	2025	2026
Aantal SLA projecten dat gereed is	2	2	
Aanvragen voor Rijkscofinanciering	1	2	

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het project Regionale samenwerking en gemeentelijke deelname Schone Lucht Akkoord is in de zomer van 2024 afgerond. In totaal nemen nu 28 gemeenten deel aan het Schone Lucht Akkoord. In totaal overwegen nog steeds 12 gemeenten deelname. Verder heeft afwikkeling van de rijksbijdrage aan mobiele luchtmeetstations plaatsgevonden, waarbij inzet vervolgd wordt. Tevens is een aanvraag voor cofinanciering van het project snuffelfietsen ingediend en gehonoreerd. In het project brengen scholieren in hun directe omgeving de luchtkwaliteit in kaart door lokaal fijnstof en stikstofdioxide (NO₂) te meten.

Beperken van geluidsoverlast voor Brabanders

Indicator	2024	2025	2026
Aantal resterende woningen met een geluidsbelasting > 60 dB met een onbekend binnenniveau of een binnenniveau > 36 dB)	4.400	4.000	3.600

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Zoals gemeld bij Burap-I zou medio 2024 meer inzicht ontstaan in de geluidproductieplafonds en de daaraan gerelateerde nieuwe saneringslijst. Op dit moment is duidelijk dat de geluidproductieplafonds niet voor Q4 2025 worden vastgesteld. Desondanks worden de eerste berekeningen uitgevoerd om te komen tot een ontwerp saneringslijst. Deze lijst moet vervolgens weer worden gecorrigeerd voor saneringswoningen waarvoor de gemeenten nog bevoegd zijn (overgangsrecht). Vooruitlopend op het vaststellen van de saneringslijst, heeft het ministerie ingestemd met de zogenaamde présanering. In dit kader zijn de eerste saneringsprogramma's in concept ingediend en besproken met Bureau Sanering Verkeerslawaaï. Op basis van deze concepten is reeds een budget ontvangen voor de uitvoering. Na het definitief maken van de saneringsprogramma's kunnen de procedures worden opgestart en de eerste saneringsprojecten worden uitgevoerd (planning Q3 2025).

Stevige monitoring kwaliteit van de leefomgeving.

Indicator	2024	2025	2026
Rapportage over resultaten	1	1	1

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Rapportage is opgeleverd, zie ook website over luchtkwaliteit.

Zeer zorgwekkende stoffen

Indicator	2024	2025	2026
Percentage provinciale bedrijven * waarvan we:			
- een Vermijdings- en reductieprogramma hebben ontvangen	100%	100%	100%
- een Vermijdings- en reductieprogramma hebben ontvangen én hebben beoordeeld	100%	100%	100%

* Van de bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is en waarvan bekend is dat er ZZS vrijkomen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Alle ontvangen Vermijdings- en reductieprogramma van provinciale bedrijven zijn beoordeeld.

Externe Veiligheid

Indicator	2024	2025	2026
-----------	------	------	------

Aantal locaties waar sprake is van overschrijding van het risicoplafond Externe Veiligheid (afname)	20%
---	-----

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De bestuurlijke inzet heeft er tot op heden niet toe geleid dat het rijk beweegt en haar verantwoordelijkheid pakt door te sturen (routeren) op hoeveelheden gevaarlijke stoffen over het Brabantspoor (lobby Delta Rhine Corridor). Het Rijk blijft van mening dat de externe veiligheid nabij het spoor op orde is en overweegt zelfs om de risicoplafonds af te schaffen. Het is dan aan de gemeenten om te verantwoorden of nieuwe woningbouw nabij het spoor veilig kan. Op basis van de nieuwe Uitvoeringsagenda Milieu zullen we deze indicator herijken. In 2025 zal hiertoe het monitoringsvoorstel Externe Veiligheidsrisico's worden uitgewerkt.

Wat hebben we bereikt?

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) leveren een bijdrage aan een gezonde fysieke leefomgeving en daarmee een bijdrage aan een goed werk- en leefklimaat.

Indicator:

- De kwaliteit van de uitvoering van VTH voldoet aan de kaders van landelijke wetgeving;
- Bij het opstellen van de provinciale beleidskaders en uitvoeringsagenda's voor o.a. Natuur, Water, Milieu, Energie, Landbouw en Voedsel wordt bewust gezien of en hoe beschikbare VTH-instrumenten ingezet kunnen worden om een bijdrage te leveren aan het bereiken van een beleidsdoel.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)****Wat hebben we daarvoor gedaan?**

De vergunningverlening, toezicht en handhaving voldoen aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen van rechtmatigheid en kwaliteit

Indicator	2024	2025	2026	2027
<i>De vergunningverlening voldoet aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen van rechtmatigheid en kwaliteit</i>				
Aantal vergunningverleningsprocedures waarin gebruik wordt gemaakt van de Wet dwangsom	<1%	<1%	<1%	<1%
Beschikkingen zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld – norm 90%	90%	90%	90%	90%
<i>Toezicht en handhaving voldoen aan de gestelde generieke kwaliteitseisen</i>				

Handhavingsbeschikkingen blijven in stand na gerechtelijke toetsing	90%	90%	90%	90%
Mate van spontane naleving (na eerste controles)*	60%	60%	60%	60%
<i>Effectief toezicht met als doel om de overtredingen zo veel mogelijk op te heffen</i>				
Het % overtredingen dat bij hercontroles is opgelost	>55%	>55%	>55%	>55%

* We hanteren een % van 60% omdat sprake is van Risicogericht toezicht. Het continueren van dit niveau vraagt reeds een stevige inspanning. Indien dit goed plaatsvindt wordt dit % hoger omdat meer overtredingen worden geconstateerd. Dit staat echter haaks op het streven dat bedrijven zo goed mogelijk naleven. Dit wordt ook wel de nalevingsparadox genoemd.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Bij de verantwoording van de VTH Opdracht 2024, via een Statenmededeling in het voorjaar 2025, zullen we nader ingaan op de realisaties en bovenstaande VTH-indicatoren. Dit in verband met de timing van de aanlevering van de termijnrapportages van de Omgevingsdiensten. Over het algemeen ziet het ernaar uit dat we in 2024 hebben voldaan aan de streefwaarden uit de Begroting 2024. Dit geldt echter niet voor het 90% binnen de termijn afhandelen van de beschikkingen voor de Natura 2000 activiteit (voormalige Wnb-gebiedsbescherming) en in beperkte mate voor de flora- en fauna activiteit onderdeel soortenbescherming. Oorzaken zijn diverse uitspraken van de Raad van State t.a.v. de onzekerheid rondom de juistheid van de RAV-factoren en het ontbreken van een geborgd pakket van maatregelen de uitkomsten van de Natuurdoelanalyses (NDA's). De Omgevingsverordening kent per 1 juli 2024 strengere reductiepercentages. Dit heeft vlak voor 1 juli opnieuw geleid tot extra vergunningaanvragen. Naar aanleiding van de Porthos uitspraak heeft GS eind 2023 besloten individuele projecten (o.b.v. een aantal randvoorwaarden) als vergunningsvrij in het kader van de Wet natuurbescherming te beoordelen, een aantal projecten hadden hiermee geen vergunning nodig en hebben doorgang kunnen vinden. Daarnaast heeft GS op 12 november het beleidsvoornemen tot het Intrekkings- en aanschrijvingenbeleid voor latente stikstofruimte in natuurtoestemmingen vastgesteld en gepubliceerd in het Provinciaal Blad. Tot slot kwam op 18 december de uitspraak van de Raad van State over intern salderen (cases Rendac en Amercentrale). Zoals in de memo gedeputeerden van december is gesteld, leidt de uitspraak ertoe dat intern salderen opnieuw vergunningplichtig is en dat dit met terugwerkende kracht geldt tot 1 januari 2020. Voor de omgevingsdiensten was de invoering van de Omgevingswet een grote verandering het afgelopen jaar. In algemene zin is deze invoering vanuit de VTH praktijk gezien redelijk goed verlopen. We komen bij de statenmededeling over de jaarrealisatie VTH van 2024 uitgebreider terug over de ervaringen van het afgelopen jaar. Daarnaast zie deze statenmededeling voor meer informatie. 2024 was ook het jaar waarin het Interbestuurlijk Programma (IBP) werd afgerond. Diverse actielijnen uit dit programma zijn afgerond, waarna voor bepaalde onderdelen de implementatie via een andere lijn is belegd. Een aantal onderdelen zoals een digitaal VTH stelsel en Kennisplatform zijn belegd bij koepelorganisatie ODNL. Een mooi afgerond resultaat betrof het onderzoek naar de robuustheid van de Brabantse omgevingsdiensten. De conclusie was dat onze omgevingsdiensten voldeden op een paar punten na.

Inzet verbonden partijen

Voor het realiseren van de doelstellingen uit dit begrotingsprogramma worden onderstaande verbonden partijen ingezet:

- Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen
- Groen Ontwikkelfonds Brabant BV
- Omgevingsdienst Brabant Noord
- Omgevingsdienst Midden-en West-Brabant
- Omgevingsdienst Zuidoost Brabant

Nadere informatie over verbonden partijen staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Wat heeft het gekost?

Excel-tabel

4. Natuur en milieu

Bedragen x € 1.000		Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 na wijziging	Jaarrekening 2024 realisatie	Verschil begr. na wijz. - realisatie
<u>Lasten</u>					
	Programmalasten	148.124 N	151.224 N	151.901 N	678 N
	Toegerekende organisatiekosten	10.348 N	17.194 N	14.995 N	2.199 V
Totaal Lasten		158.472 N	168.418 N	166.897 N	1.521 V
<u>Baten</u>					
	Programmabaten	18.043 V	45.560 V	45.624 V	63 V
	Bijdrage in toegerekende organisatiekosten	0	0	0	0
Totaal Baten		18.043 V	45.560 V	45.624 V	63 V
Saldo van baten en lasten		140.429 N	122.857 N	121.273 N	1.584 V

Toelichting op de verschillen t.o.v. de begroting

Excel-tabel

4. Natuur en milieu

4. Natuur en milieu - Afwijking lasten (bedragen x € 1.000)	1.521 V
---	------------

Agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb)	598 V
--	-------

Het ANLb wordt gedeeltelijk gedekt vanuit Europese co-financiering. De lastneming voor het ANLb vindt ieder jaar plaats op basis van het daadwerkelijke co-financieringspercentage. Doordat het gemiddelde co-financieringspercentage vanuit Europese co-financiering in 2024 hoger uit is gevallen, is de lastneming voor de provincie lager uitgevallen.

Groenblauwe Gebiedsgerichte Aanpak (GGA)	577 V
--	-------

Ten behoeve van een zo groot mogelijke benutting van de specifieke uitkering voor indirecte uitvoeringskosten, waarvoor verplichtingen vastgelegd dienden te worden in 2024, was voor deze SPUK een relatief hoge raming opgenomen om een eventuele begrotingsonrechtmatigheid te voorkomen. Uiteindelijk is niet het volledige geraamde bedrag benodigd geweest in 2024. Voor € 0,256 mln. aan incidenteel beschikbare provinciale middelen wordt in het Statenvoorstel bij deze Jaarstukken een budgetoverheveling voorgesteld.

Versterking Biodiversiteit	978 V
----------------------------	-------

In 2024 waren voor versterking van de biodiversiteit in Brabant vier subsidieplafonds opengesteld van in totaal € 2 mln. De onderuitputting op deze subsidieplafonds was bijna € 1 mln. Voor € 0,2 mln. is de onderuitputting ontstaan doordat voor dit bedrag geen aanvragen zijn binnengekomen. Voor circa € 0,4 mln. zijn in 2024 subsidies verstrekt waarvan de startdatum in 2025 ligt waardoor de last niet in 2024, maar in 2025 wordt genomen. Daarnaast konden ondanks dat er voldoende aanvragen binnen waren gekomen voor een bedrag van circa € 0,4 mln. subsidies niet verstrekt worden. Dit komt doordat in de regeling is opgenomen dat aanvragen alleen volledig toegekend kunnen worden. Doordat de eerstvolgende subsidie voor twee van de subsidieplafonds het beschikbare bedrag binnen dat plafond overschreden, konden voor die subsidieplafonds geen extra aanvragen verleend worden. Op dit moment wordt onderzocht of deze bepaling kan worden gewijzigd zodat hier in het vervolg geen onderbesteding door kan ontstaan. In 2025 staan deze plafonds wederom open en kunnen de niet gehonoreerde aanvragen alsnog toegekend worden.

Realisatie Natuurnetwerk Grond	3.125 N
--------------------------------	------------

De grondposities (aankoop, verkoop en doorlevering) laten zich moeilijk ramen. In de laatste maanden van 2024 heeft nog een aantal grondtransacties plaatsgevonden, welke niet mee waren genomen in de raming voor 2024. Daarnaast zijn waar nodig ruilgronden ten behoeve van de realisatie van het Natuurnetwerk op basis van het 4de kwartaalbericht van het Kadaster over de ontwikkeling van de grondprijzen in Noord-Brabant afgewaardeerd.

Toegerekende organisatiekosten	2.199 V
--------------------------------	------------

De toegerekende organisatiekosten komen op basis van de gerealiseerde capaciteitsinzet lager uit.

Overige: saldo van overige lagere en hogere lasten	294 V
--	-------

4. Natuur en milieu - Afwijking baten (bedragen x € 1.000)	63 V
--	------

Baten Legesinkomsten Vergunningverlening, toezicht en handhaving	996 N
--	-------

Als gevolg van de stikstofproblematiek zijn in 2024 minder vergunningaanvragen met betrekking tot met name de wet natuurbescherming ontvangen dan verwacht. Dit leidde tot minder inkomsten.

4. Natuur en milieu

Baten Natuurnetwerk Grond

184 V

De grondposities (aankoop, verkoop en doorlevering) laten zich moeilijk ramen. In de laatste maanden van 2024 heeft nog een aantal grondtransacties plaatsgevonden, welke niet mee waren genomen in de raming voor 2024.

Bijdragen Stimuleringsregeling landschap (Stila)

295 V

Ten behoeve van de uitvoering van Stila ontvangt de provincie de bijdrage van de samenwerkingspartners aan de uitvoering van de regeling (50% van de totale inzet). In december is, na vaststelling van de Slotwijziging 2024, de 8ste wijziging van de Subsidieregeling vastgesteld. Diverse partners hebben in deze wijziging hun bijdrage verhoogd. Doordat met deze inkomsten in de Slotwijziging 2024 nog geen rekening was gehouden, zijn de bijdragen voor Stila in 2024 hoger uitgevallen.

Bijdragen natuurcompensatie

248 V

Na vaststelling van de Slotwijziging zijn nog een paar kleinere bijdragen ontvangen in het kader van natuurcompensatie. Deze middelen zijn toegevoegd aan de Voorziening Natuurcompensatie en zullen in 2025 ingezet worden voor het realiseren van natuurcompensatie.

Overige: saldo van overige lagere en hogere baten

332 V